

Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* Adlı Romanının Çocuk ve Eğitim Açısından İncelenmesi

*Can SAKAR¹

¹Mersin Üniversitesi, Türkiye

Geliş Tarihi: 30 Kasım 2017 Kabul Tarihi: 30 Aralık 2017

Özet:

Toplumların üzerinde önemle durduğu evrensel bir kavram olan eğitim, bireylerin davranışlarında kalıcı ve istendik bir şekilde değişiklik meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Sosyal bir varlık olan birey, eğitim aracılığıyla temel değerleri kazanmakta ve sosyal düzen içerisindeki konumunu şekillendirmektedir. Çalışmada, Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çocuk romanı, içeriğinde bulunan eğitsel öğeler açısından incelenmiştir. Bu bağlamda kitap içerisinde sosyal bilgiler eğitimi, bilim eğitimi, kişisel düşünceler ile verilmek istenen eğitsel öğeler, cansız nesnelere ile ilgili eğitsel öğeler, bir nesne ya da kavramı tanımlayıcı eğitsel öğeler, çocuk eğitimi hakkındaki eğitsel öğeler, eğitim kurumları hakkındaki eğitsel öğeler ve öğüt verme amacı güden eğitsel öğeler olmak üzere toplam 24 eğitsel öğe saptanmıştır. Söz konusu araştırmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmış olup veri toplama aracı olarak ise doküman incelemesi metodundan yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında ilk olarak araştırmaya konu olan kitap incelenerek bulgular saptanmış, bulgular üzerinde içerik analizi yapılarak çocuk ve eğitim başlıkları altında bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışma çerçevesinde, "Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı romanında çocuklara aktarılmak istenen eğitsel değerler açısından ne gibi öğeler yer almaktadır?" ve "Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı romanında yer alan eğitsel öğeler ile çocuklara eğitim alanında ne gibi farkındalıklar kazandırılmak istenilmiştir?" gibi temel problem cümleleri tahlil edilerek çözümlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı eserinin içeriğinde yer alan eğitsel öğeler ile çocuk okurların bilişsel, zihinsel ve devinişsel gelişimlerine olumlu yönde etkide bulunduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırma ile eğitim kavramı içerisinde mutlak bir yer tutan çocuk eğitimi ile ilgili alan yazın dâhilinde bir farkındalık oluşturması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Susanna Tamaro, *Büyülü Çember*, çocuk ve eğitim, çocuk edebiyatı

Abstract

Education is a universal concept that society places emphasis on, and it is defined as the process of bringing change in the behaviors of the individuals permanently and privately. A person who is a social entity gains basic values through education and shapes the position within society. In the study, Susanna Tamaro's children's novel "Magical Circle" has been examined in terms of the educational concepts contained in its. In this context, the book includes social science education, science education, educational ideas to be given with personal thoughts, educational items related to inanimate objects, educational items that describe an object or concept, educational items about child education, educational items about education institutions and educational items about some advices, a total of 24 educational elements were identified. In this study, qualitative research methods have been used and document analysis method has been used as data collection tool. Within the scope of the research, firstly the book (Magical Circle) which was the subject of the research was examined and the findings were found and content analysis was made on the findings and some results were reached under the titles of children and education. In the framework of this study, "What kinds of elements are involved in terms of educational values to

*Sorumlu Yazar E-mail: cannsakar@gmail.com

Orcid ID: 0000-0003-2829-7718

be conveyed to children in the novel of Susanna Tamaro's "Magical Circle?" and "What kind of awareness is desired to be gained with "Susanna Tamaro's "Magical Circle" in the field of education for children?" As a result of the research, it was determined that the educational texts included in the book "Magical Circle" by Susanna Tamaro positively affected the cognitive, mental and psychological development of the children's readers. In the research, the main problems covering these questions were tried to be solved. The aim of the research was to raise awareness within the literature on child education.

Key Words: *Susanna Tamaro, magical circle, children and education, children's literature*

GİRİŞ

Dünyada hemen her ülke ya da coğrafyada milletlerin gelişmesi için başat faktörlerden birisi olarak kabul edilen eğitim kavramı, terminolojik olarak bireylerin kişilikleri üzerinde istenilen yönde davranış değişikliği olarak tanımlanabilir. "Eflatun, eğitimin 'insana en iyi olgunluk vermek' olduğunu belirtirken, Kant; 'insanın tabiatında bulunan gizli bütün kabiliyetlerin geliştirilmesi olduğunu ifade eder" (akt. Töremen, 2011:12). Birden fazla ulusal ya da uluslararası araştırmacı/bilgin tarafından terminolojide ortak bir tanıma varılamaması, söz konusu eğitim kavramının çok boyutlu bir yapı sergilediğinin açık bir göstergesi kabul edilmelidir.

Çok boyutlu ve tabakalı bir kavram olarak açıklanabilecek olan eğitim, kendi içerisinde birden fazla alt alan barındırmaktadır. Bu alt alanlardan birisi de çocuk eğitimi olarak karşımıza çıkmaktadır. "Büyük bir geçmişe sahip olmamakla birlikte çocuk edebiyatı aslında bir ihtiyacın sonucudur" (Uludağ, 2009:776). Dünyada belirli bir birikim aşamasından sonra artık çocukların bilişsel ve duyuşsal farklılıklarının gözetilmesi yoluna gidildiği ve bu bağlamda onların yetişkin bireylerden farklı birer ruhsal yapıya sahip olduklarının ayırımına varıldığı söylenmesi mümkündür. Avrupa'da Erasmus dışında, Castiglione gibi aydınların Rönesans içerisinde ayrı bir form olarak çocuk ve genç adamın yetiştirilmesi olgusunu tartışmışlardır (Aksoy, 2011). Bu açıdan düşünüldüğünde, çocukların farklı yönlerden eğitilerek sosyal birer vatandaş olarak yaşama hazırlanmaları, birden fazla yol ile mümkün olmaktadır. Bu yollardan çocuklar üzerinde en etkili olanlarından birisi de çocuk edebiyatı olarak düşünülebilir. Sever'e göre (2012:17) "çocuk edebiyatı (yazını), erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır". Çocuk edebiyatının doğuşu ile ilgili net bir tarihten söz etmemiş, literatür üzerinde tek ve net bir tarih üzerinden hareket etmemiz mümkün değildir. Evrensel olarak düşünüldüğünde, Nas (2004), çocuk edebiyatı kavramına dair ilk oluşumların Rönesans ile beraber ortaya çıktığını belirtmektedir. Daha lokal olarak irdelendiğinde, ülkemizde ise çocuk edebiyatı kapsamında ortaya çıkan çalışmaların ise daha yeni bir tarihe dayandığı çıkarımında bulunulması mümkündür. "Türkiye'de çocuk edebiyatının belirmeye başlaması ancak Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinden sonra ortaya çıkan pedagoji çalışmaları ile mümkün olmuştur" (Sınar, 2013:575). Söz konusu pedagoji çalışmalarının, çocukların eğitilmesine yönelik tutum ve işlevleri yönüyle çocuk edebiyatının eğitici yönünü daha işlevsel bir şekilde ortaya çıkarmaya başlattığı söylenebilir.

Çağdaş toplumlarda yetiştiren bireylerin, farklı kültürlerden farklı insanlarla tanışması ve farklı kültürel gruplarla etkileşim sağlayarak olumlu tutum oluşturmaları beklenmektedir (Cırık, 2008) Bu bağlamda, bireylerin sosyal ve kültürel açıdan yaşadığı çevreye uyum sağlamaları ve bu çevre içerisinde yer alan diğer insan topluluklarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri konusunda, eğitim olgusu mutlak rol oynayacaktır. Çocuk, eğitim ile yaşamın farklı kademelerinde farklı

kurum ya da kuruluşlar vasıtasıyla tanışmakta ve söz konusu kavramın kendi benliği üzerindeki gelişimini sürdürmektedir. Klasik toplum düzeni içerisinde çocuk kavramı üzerinde bariz bir şekilde aile, akraba, mahalle ve yakın çevrenin etkisi vardır (Aksoy, 2011). Çocuk, eğitimin kendi bünyesi üzerindeki ilk yankılanmasını aile ortamında yaşamaktadır. "Aile, toplumun biyolojik ve kültürel sürekliliğini sağlayan bir toplumsal kurumdur" (De Fleur, 1976:440 akt. Aslan, 2002:26). Çocuğun bilişsel ve ahlaki kimliği üzerinde şekillendirici bir etki yaratmak isteyen aile, çocuğa farklı konularda kazandırmayı hedeflediği sosyal değerler ile söz konusu bu etkinin kapsamını arttırmak ve şekillendirmek amacı gütmektedir. Aile ile belirli bir birikimsel yapı kazanan çocuğun, daha sonra gireceği okul ortamı ve arkadaş çevresi; öğretmen tutumu vb. çok boyutlu değişkenler aracılığıyla kazanmış olduğu eğitimin daha yetkin bir konuma taşıma mümkün olacaktır. Bu bağlamda, benliğini aile ortamında şekillendirmeye başlayan çocuğun, zaman içerisinde farklı sosyal çevreler aracılığıyla kişisel gelişimini arttırarak tamamlayabileceği düşünülebilir.

Eğitimin farklı alanları kapsadığı düşünüldüğünde; modern, teknolojik gelişmeleri izleyebilen ve değerlendirebilen, üretici, yeniliklere açık ve vizyon sahibi, sağlıklı ilişkiler kurabilen, sosyal ve düşünmeyi düşünebilen bireylerin yetişmesinde, aile ve okul ortamında kazandırılan sosyal ve fen bilimlerinin yanı sıra; ahlak eğitimi ve bu kapsamda değerlendirilebilecek değerler eğitiminin de önemle vurgulanması gerekmektedir. Değer eğitimi, toplum hayatının düzenleyicisi ve koruyucusu olarak ve eğitimin de önemli bir parçası olarak yer almaktadır (Clausen, 1968; Burroughs, 2002; Coşkun vd., 2009; Güngör, 1993; Aydın, 2003; Atabek, 1999; Altun, 2003; Egri ve Ralston, 2004 akt. Batur ve Yücel, 2012:1032). Değer eğitimi kapsamında ailesine saygılı olma, arkadaşlarına ve çevresindeki insanlara iyi davranma, dürüst olma, yalan söylememe, diğer canlılara karşı bilgili ve bilinçli olma, açık görüşlü olma vb. birçok ahlaki pozitif farkındalık, çocuklara farklı yollar ile kazandırılmaya çalışılmaktadır. "Değerler, toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir" (Akbaş, 2008:10). Toplumların farklı özellikleri hakkında çıkarımlar bulunulması, söz konusu toplumların sahip oldukları değerlerin analiz edilmesi esasına dayanmaktadır (Özensel, 2003). Türk edebiyatı düşünüldüğünde, söz konusu değerler eğitiminin çocuk okur üzerinde etkili bir şekilde iz bırakabilmesi açısından farklı dönemlerde farklı yazarlar tarafından çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Çocukların ahlaki konularda bilgili bir vatandaş konumuna erişmeleri, okul ve aile yaşantısında aldıkları eğitimin yanı sıra farklı yollarla da sağlanmalıdır. "Edebiyat eserleri, çocukların estetik yaşantı gereksinimlerini karşılama yanında, eğitimlerinde de önemli bir rol üstlenir" (Geçgel ve Ak, 2007:116). Osmanlı döneminde Nâbi'nin çocuklar için yazdığı ve belirli konularda çocuklara öğütler sunan eseri olan Hayriyye bu bağlamda öne çıkan eserlerden birisidir. "Aynı şekilde Sümbülzâde Vehbi (1718-1808) Lutfiyye adlı eserini, oğlu Lutfullah'a hasta yatağında 'baba nasihatının bir ömür boyu süreceği' düşüncesiyle nasihat kitabını yazmaya karar verir" (Erbay, 2014:173). Tanzimat döneminde Rezaizade Mahmut Ekrem, Şinasi, Namık Kemal; Servet-i Fünun döneminde ise Alaaddin Gövsa, Ali Ulvi Elöve gibi yazarların ortaya koydukları eserler ile çocuk edebiyatını geliştirdikleri görülmektedir (Uludağ, 2009:779). Cumhuriyet dönemine gelindiğinde, çocuklar değişik yönlerden bilgilendirme amacına güden ve ahlaki gelişimlerini şekillendirmelerini sağlayan başka yazınsal ürünlere de yer verildiği gözlenmektedir. Farklı dönemlerde verilen farklı türdeki yazınsal ürünler ortaya konulması, çocukların eğitilmesi ve olumlu özellikleri bünyelerine katarak nitelikli bir birey haline ulaşmaları açısından oldukça önemlidir.

YÖNTEM

Çalışma kapsamında, Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı romanı, çocuklara kazandırılmak ya da benimsetilmek istenen değerler, çocuk eğitimi konuları açısından incelenmiştir. Genel tarama modelleri, evren ile ilgili genel bir sonuca ulaşmak amacıyla tüm evrenden ya da evrenin belirli bir kısmı içerisinde seçilecek bir örneklem üzerinden yapılan çalışmaları kapsamaktadır (Karasar, 2002). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi metodu kullanılmıştır. Dokümana ulaşma, dokümanların orijinalliğinin kontrol edilmesi, dokümanların incelenmesi ve anlaşılması, dokümanlardaki verilerin analiz edilmesi, verilerin kullanılması" (Şimşek, 2009:43). Bu bağlamda araştırmaya konu olan kitap temin edilmiş ve araştırma problemleri esas alınarak kitap üzerinde detaylı analizler sonucu farklı bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmanın evrenini ve örneklemini Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri romanı oluşturmaktadır. Çocuk eğitimi, günümüzde birden fazla yerli veya yabancı yazar tarafından üzerinde önemle durulan bir konudur. Söz konusu kavramın çoğul örneklem ile incelenmesi zaman ve maliyet gerektirdiğinden, araştırmada tekil bir örneklem çerçevesinde yapılan betimsel analizlerle bazı genellemelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma çerçevesinde;

- 1) Susanna Tamaro'nun yazmış olduğu *Büyülü Çember* adlı çeviri romanda yer alan ve çocuklara kazandırılmak istenen eğitimsel değerler nelerdir?
- 2) Susanna Tamaro'nun yazmış olduğu *Büyülü Çember* adlı çeviri romanda yer alan ve çocuklara kazandırılmak istenen eğitimsel değerlerin çocuk açısından önemi nelerdir? soruları cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında söz konusu kitap içerisinde yer alan ve çocuk eğitimi ana başlığı içerisinde çocuklara kazandırılmak istenen olumlu/olumsuz değer yargıları genel olarak tespit edilmiş; genel olarak yapılan tespit işleminin ardından söz konusu değer yargıları alt gruplara ayrılarak her bir alt grup kendi içerisinde çözümlenmeye çalışılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırma kapsamında, Susanna Tamaro'ya ait olan *Büyülü Çember* adlı eseri, içeriğinde barındırdığı eğitsel öğeler açısından incelenmiştir. Araştırma elde edilen ve eğitim değeri taşıyan öğeler kendi içeriklerinde alt kategorilere ayrılarak detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Söz konusu kitapta yer alan eğitsel öğelere ve eğitsel öğeleri kapsayan sınıflandırmalara Tablo 1'de yer verilmiştir:

Tablo 1. *Büyülü Çember* adlı kitapta yer alan eğitsel öğeler ve frekans değerleri

Numara	Gruplara Göre Öğütler	Frekans (f) Değeri
1	Sosyal eğitim ile ilgili eğitsel öğeler	11
2	Bilim eğitimi ile ilgili eğitsel öğeler	3
3	Kişisel düşünceler ile verilmek istenen eğitsel öğeler	3
4	Cansız nesnelere hakkındaki eğitsel öğeler	2
5	Bir nesne ya da kavramı tanımlayıcı eğitsel öğeler	2
6	Çocuklar hakkındaki eğitsel öğeler	1

7	Eğitim kurumları hakkındaki eğitsel ögeler	1
8	Öğüt verme amacı güden eğitsel ögeler	1

Susanna Tamaro'nun yazmış olduğu ve araştırmaya konu olan *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabı içeriğinde barındırdığı eğitsel ögeler açısından incelendiğinde kitap içerisinde toplam 24 adet eğitsel unsura yer verildiği gözlenmiştir. Bu unsurlar, alt sınıflara ayrılarak tasnif edildiğinde; kitap içerisinde bulunan ve çocuk eğitimini hedef alan ve farklı konularda eğitim amacı güden unsurların; *sosyal eğitim ile ilgili eğitsel ögeler (11)*, *kişisel düşünceler ile verilmek istenen eğitsel ögeler (3)*, *bilimsel eğitim ile ilgili eğitsel ögeler (3)*, *cansız nesnelere hakkındaki eğitsel ögeler (2)*, *bir nesne ya da kavramı tanımlayıcı eğitsel ögeler (2)*, *çocuklar hakkındaki eğitsel ögeler (1)*, *eğitim kurumları hakkındaki eğitsel ögeler (1)* ve *öğüt verme amacı güden eğitsel ögeler (1)* oldukları saptanmıştır.

1. Sosyal Eğitim ile İlgili Eğitsel Ögelerin İncelenmesi

İçeriksel açıdan incelendiğinde Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabında, toplam 11 adet sosyal eğitim ile ilgili bilgi verme amacı güden eğitsel öge kullanımına yer verildiği gözlenmiştir. Söz konusu bu kullanımları açıklayan alıntılar, aşağıda örneklendirilmektedir:

"Anne, " derdi yalvaran bir ses tonuyla, "şimdi de benim doğuşumu anlat." Guendy, yavrulara ve çocuklara asla yalan söylememek gerektiğini bilirdi, bu yüzden her sefer şöyle yanıt verirdi: "Çok iyi biliyorsun ki seni ben doğurmadım." (s.11)

Alıntıda, ana karakterlerden Rick, annesinden kendisinin nasıl doğduğu konusu hakkında bilgi istemektedir. Annesi ise, Rick'in gerçek hikayesini anlatmakta hiçbir şekilde tereddüt etmemekte ve yalan söyleme durumunun kötü bir eylem olduğunu belirtmektedir. Kitap içerisinde insan dışı bir form şeklinde (kurt) olay örgüsünü yönlendiren Guendy'nin, herhangi bir konuda yalan söylemenin doğru bir davranış olmadığını anlatmaya çalışması, yavrusuna sosyal anlamda bir değer kazandırmak istediğinin bir göstergesi kabul edilebilir. Guendy'nin bu durumu, yavruları ile gelişen bir diyalog aracılığı ile vermesi, çocuk okurun kendisini ebeveynleri ile bağdaştırmasına ve anne-baba-çocuk arasında asla yalan söylenmemesi gerektiğini benimsemesine yardımcı olacağı düşünülebilir.

"Arkadaş mı?" diye sormuştu ona. "Peki, ya arkadaş ne demek?" "Arkadaş işte budur, dalın üstüne oturup çene çalarız ve sonra..." "Ve sonra?" "Ve sonra eğer günün birinde sen tehlikeye düşersen ben sana yardım ederim... Ve eğer tehlikeye düşen ben olursam sen bana yardım edersin..." (s.18)

Alıntıda, aslında fiziksel olarak insan görünümünde olan fakat insani duyguları gelişmemiş ve kendini daha çok yarı kurt gibi hisseden bir karakter olan Rick'in, bir arkadaşı ile olan konuşması geçmektedir. Rick, diğer karaktere "Arkadaş mı? "Arkadaş ne demek?" gibi sorular sorarak sosyal açıdan kendisini geliştirmeye çalışmaktadır. Diyalogda yer alan diğer karakterin verdiği cevap ile arkadaşlık kavramının ne olduğunu benimseyen Rick, çocuk okuyucuya örnek bir karakter olarak olay örgüsü içerisindeki gelişimine devam etmektedir. "Jersild'e (1976:279) göre çocukluğun en büyük mutluluklarından biri güvenilirdir, yakın bir arkadaş sahip olmaktır" (akt. Öztürk, 2016:22). Bu bağlamda, söz konusu diyalog aracılığı ile çocuk okurlara, iyi bir arkadaşın ne gibi özelliklere sahip olabileceği noktasında farkındalık kazandırılmak istenildiği söylenebilir.

"Peki, neden kederliydim?" "Çünkü özgür değildik, bize daima bir şeyler emreden insanlar vardı." (s.20)

Söz konusu alıntıda, Rick adlı karakterin sorular sorarak kendisini sosyal alanda birikim sahibi yapmayı amaçladığı görülmektedir. Rick, kederli olma durumunun sebebini diğer karakterler üzerinden yargılayarak bulmaya çalışmaktadır. Alıntıda görülen kederli olma durumunun sebebi ise, diğer karakter tarafından "özgür olamama/bağımlı olma" sorunsalları üzerinden açıklanmaktadır. Çocuk, bu konuşmalar karşısında bir canlının kendisiyle eşit ya da kendisinden statü olarak alt/üst konumda bulunan bir diğer canlıya herhangi bir konuda emir vermesinin hoş bir durum olmadığını ve söz konusu durumun gerçekleşmesi ile üzüntü duygusunun ön plana çıkarak benlik üzerinde olumsuz bir etki oluşacağını açık olarak görmekte ve öğrenmektedir.

"Birbirimizi anlayamadan karşılıklı oturup öylece bakışacaktık. Ne sincaplar kedilerle anlaşabilecekti ne de martılar hamsterlarla. Anlaşmamak çok kötü bir şeydir. Eninde sonunda kavga çıkar ve birbirini parçalayıp yok etmek bu kavgadan bir sonraki adımdır." (s.21-22)

Alıntıda, birden fazla yan karakter üzerinden karşılıklı anlaşma, birbirine saygı ve sevgi çerçevesinde yaklaşarak olumlu bağlılıklar oluşturma gibi sosyolojik açıdan pozitif bilgilerin çocuk okura kazandırılmaya çalışıldığı gözlenmektedir. Çocuk okurun sosyal açıdan bu ve buna benzer özellikler taşıması gerektiği, taşıyamadığı ya da bünyesiyle tam olarak benimseyemediği takdirde ilerleyen zaman dilimlerinde çevresindeki diğer bireylerle mutlak bir kavga/kargaşa durumu içerisine düşebileceği sorunu, yazar tarafından yan karakterler içerisinde bazı hayvanlar aracılığıyla sezdirilmeye çalışılmaktadır.

"Büyülü Çember ezelden beri oradaydı, neden birdenbire yok oldu ki? Hem de olanaksız bir biçimde Büyülü Çember yok olsa bile olmayacak bir şey var; bu da ikisinin arasındaki sevgiydi. "İki varlık birbirlerini sevdikleri zaman" demişti Guendy "büyülü bir çember var gibidir, Büyülü Çember onların sürekli çevresindedir, onlarla birlikte hareket eder ve bunu hiç kimse kıramaz."

"Gerçekten hiç kimse kıramaz mı?" diye sormuştu bunun üzerine Rick gözlerini açarak. "Gerçekten hiç kimse."(s.30-31)

Sonra aniden yüreğinin hızla attığını, tüm bedeninin heyecana kapıldığını gördü. Guendy'nin sözcükleri kulağında çınliyordu. "Her şey bitse bile unutma ki birbirini sevenlerin Büyülü Çemberi asla bozulmaz." (s.143)

Yukarıdaki alıntılarda, Guendy ve Rick arasında geçen diyalog ile çocuklara sevgi kavramının niteliksel olarak güçlü bir kavram olduğu ve sevgi kavramının birleştirici özelliği sayesinde sosyal çevre içerisinde yaşayan insan topluluklarının arasına hiçbir zaman onları ayrıştırıcı bir başka unsur giremeyeceği aktarılmak istenmiştir. Çocuk okura, Rick'in sorgulayıcı tavrı sayesinde, olaylara analitik açıdan yaklaşma ve mutlak doğruyu kabullenmeye gibi olumlu duyuşsal özellikler kazandırabileceği söylenebilir. Ayrıca kendisini ana karakterlerden birisi olan Rick'in yerine koyan çocuk, bazı durumları Rick'in aracılığıyla öğrenerek kurgunun devamında ne olacağına dair merak duygusu içerisine de girmektedir. Bu durum, çocuk okurun olay örgüsünden kopmamasına ve kurguyu heyecanla takip etmesine yardımcı olacaktır.

"Şurada burada toplanan halk, düzen ve temizlik istediklerini bildiriyorlardı. Gazetelere mektuplar yazıyorlar, radyolarda konuşmalar yapıyorlar ve her öğleden sonra ellerinde renkli uzun şeritlerle parkın kapısından, Belediye'ye yürüyorlar ve televizyonlar da bunu yayınlıyordu." (s.34)

Kitap içerisinden alınan yukarıdaki alıntıda, kurgu içerisinde yer alan ve kurguya herhangi bir aktif müdahaleleri bulunmayan yan karakterler aracılığıyla temizlik kavramının önemli olduğu, düzen ve temizlik olmadığı takdirde insan topluluklarının rahat bir yaşam süremeyecekleri durumu çocuk okura hissettirmek istenilmiştir. Söz konusu durum ile ilgili net bir eğitsel öğeye yer verilmemesi, çocuk okurun var olan sorunu sezinleyerek temizlik kavramının önemi ile ilgili metabilşsel olarak bir çıkarım yapmasını olanaklı hale getirmiştir. Çocuk okur, yazar tarafından sezdirilmek istenen değeri kendi zihninde yorumlamakta ve yine kendi zihninde yapılandırarak bir sonuca ulaşmaktadır. Bu durumun, çocuk okurun bilişsel olarak olgunlaşmasına ve pozitif benlik geliştirmesine katkıda bulunacağı çıkarımında bulunulabilir.

"Rick annesinin dediğini yaptı ve yüzünü annesinin boynunun kalın ve yumuşacık kürküne gömdü. İnsanların bağırması ve makinelerin gürültüsü giderek yaklaşıyordu. Guendy oğlunun kulağına fısıldadı: "Sana söylediklerimi hiç unutma. Her şey bitse bile sevgi asla bitmez." (s.41)

Fromm'a (1985:17) göre "sevgi, bireyin kendi bütünlüğünü, bireyselliğini koruyarak gerçekleştirdiği bir beraberliktir" (akt. Özen ve Gülaçtı, 2010:147). Alıntıda, daha önce de olduğu gibi bir kez daha sevgi kavramının üstünlüğüne ve gizil olarak insanlar üzerinde nasıl bir işlevi olduğuna değinilmiştir. Rick'in annesi Guendy ile arasında geçen diyalog ile çocuk, sevgi kavramının önemini kavrayacak ve karakteristik yapısı üzerine katmak için uğraşacaktır. Söz konusu duygusal objenin çocuk okurun benliğine kazandırılması ile, çevresine karşı daha duyarlı, ikili ilişkiler içerisinde daha saygılı ve empatik düşünebilen çok boyutlu duygusal özelliklere sahip bir bireyin yetişmesi sağlanabilecektir. Ayrıca alıntı detaylı analiz edildiğinde, söz konusu sevgi ögesinin diyalog içerisinde ana karakterlerden Guendy tarafından rastgele bir şekilde kullanılmadığı görülmektedir. Guendy'nin, çevresinde bulunan insanların bağışmasından olumsuz yönde etkilenerek oğlu Rick'e sevgi sahibi olması konusunda gizil bir öneride bulunması ve insanlar ya da daha geniş anlamıyla canlılar arasında oluşan sevgi duygusunun geçici bir şey olmadığını söylemesi, söz konusu kavramın çocuk eğitimde ne derece önemli bir etken olduğunu kanıtlar niteliktedir.

"Mutluluk neydi? Rick artık bunun yanıtını biliyordu. Mutluluk her zamanki yaşantısıydı. Her sabah aklında hiçbir düşünce olmaksızın uyanabilmek; ancak hâlâ yanıtlayamadığı bir soru daha vardı. Mutluluk bitince sonsuza dek bitmiş mi olurdu? Yaşantısı bundan sonra hep böyle mi olacaktı? Ona sarılıp, onu ısıtacak biri olmaksızın hep bu hapiste mi kalacaktı?" (s.45)

Alıntıda, Rick'in kendi içerisinde bir iç muhasebe yaptığı ve bu iç hesaplaşma sonucunda daha önceden öğrenmiş olduğu mutluluk kavramı üzerine bazı sorular sorduğu görülmektedir. Kitap içerisinde ana karakter ile kendisini eş tutabilecek olan çocuk okur, söz konusu iç hesaplaşmayı bir anlamda kitabı okurken kendisi ile de yapacaktır. "Mutluluk, değerlerine erişen insanın bilincinde doğan bir olumluluk duygusudur" (Özgen, 2005:16). Daha önceki yaşantısında az ya da çok öğrenmiş olduğu mutluluk kavramının ne olduğunu kendi içerisinde bir kez daha sorularla ortaya çıkarmaya çalışan çocuk, söz konusu kavramın kendi bünyesinde niteliksel olarak genişlemesini ve anlamsal olarak daha çok şey ifade etmesini olanaklı hale getirebilecektir. Ayrıca, olumlu bir bağlılık olarak betimlenebilen mutluluk kavramı altında çocuk okuyucuya verilmek istenen bir diğer mesaj ise mutluluğun çok uzaklarda aranmaması

gerektiği ve soyut bir olgu olmadığıdır. Mutluluk, bireyin en yakınında olan ve hemen her gün düzenli yaptığın şeylerin bile ortaya çıkarabileceği somut bir duygudur. Alıntıda bu mesaj, doğrudan verilmemekte ve karakter ile kendisini özdeşleştiren okur tarafından gizil olarak ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

"Durum ciddi." diye açıklama yaptı Bayan Kocasoğan ve topuzuna minik bir tarak daha taktı. "Benim kuşkulandığımdan daha da ciddi bir durum var." Sonra düşünceli bir edayla durdu. Bütün bu son yıllarda olan biten her şeyi onlara nasıl anlatabilirdi ki? Bir zamanlar ıslıl ıslıl ve tertemiz olan ırmakların, şimdi nasıl bir küvet gibi köpük dolu olduklarını mı anlatmalıydı? Artık bu ırmaklarda ne balık ne de yengeç yaşıyordu ve akşamları çevrelerinde ne ağustosböcekleri ötüyor ne de kıyılarında ateşböcekleri parlıyordu." (s.106)

"Artık her şeyin üstünde bir hüznün perdesi vardı, hava öylesine yoğun ve kirliydi ki onun sardunyalari bile sürekli bakıma karşın, büyüyüp çiçek açamıyorlardı." (s.107)

Son yıllarda hemen her coğrafi alanda kendisini hissettirmeye başlayan bir çevresel durum olan çevre kirliliği, yukarıda yer alan iki alıntı aracılığı ile çocuk okuyucuya fark ettirilmek istenmiştir. Çevre kirliliği olmadan önceki yıllar ile çevresel kirlenme başladıktan sonraki yıllar arasında yapılan söz konusu karşılaştırma ile çevre kirliliğinin olumsuz sonuçları gözler önüne serilmektedir. Çevre kirliliği yaşanmaya başlamadan önceki yıllarda ekolojik çevre içerisinde yaşamını sürdüren insan dışı diğer canlıların çevresel kirlenme başladıktan sonra bu yaşam alanlarını kaybetmeye başladıkları ve bu canlılarda açıkça belirtilmese de nicel olarak bir azalma olduğunun anlatıldığı gözlenmektedir. Karakterler aracılığı ile çevre kirliliği sorunu üzerinden verilen bu olumsuz örnekler ile çocuk okurun çevre kirliliğinin olumsuz bir durum olduğunu hissedeceği ve bu durumun önüne geçebilmek adına yapılabileceklerin neler olduğunu araştırmaya başlayabileceği söylenebilir.

2. Bilim Eğitimi ile İlgili Eğitsel Öğelerin İncelenmesi

İçeriksel açıdan incelendiğinde Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabında, toplam 3 adet bilimsel eğitim ile ilgili bilgi verme amacı güden eğitsel öge kullanımına yer verildiği gözlenmiştir. Söz konusu bu kullanımları açıklayan alıntılar, aşağıda örneklendirilmektedir:

"İşaretparmağını uzat," diye fısıldadı kulağına ve Rick onun dediğini yapar yapmaz, bu minik parmağı gökte parlayan kocaman bir yıldıza doğru yöneltti. "Sır şu," dedi bunun üzerine Ursula."Yıldızlar kayarlar ve düşerler."

"Yıldızın kaymasıyla akan ışık, gökyüzünün sonsuzluğunda yitip gidince Rick, Ursula'nın her zaman söylediklerinin doğru olduğunu düşündü. Dünya yuvarlaktır." (s.144)

Yukarıdaki alıntılarda kahramanlar arasında gerçekleşen diyalog aracılığı ile çocuk okuyucuya astronomi bilim dalı ile ilgili bilgi verildiği, gökyüzünde bulunan yıldızların belirli zamanlarda düşerek yok olabilecekleri olgusunun kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca söz konusu ikinci alıntı ile dünyanın yapısal özelliği ile ilgili bir bilgi verildiği de görülmektedir. Çocuğun kendi yaşadığı evren hakkında bilgi sahibi olması, bulunduğu çevreye daha gerçekçi bakabilmesinin önünü açabilecektir. Niteliksel açıdan, kitapta yer alan ve sosyal eğitimi esas alan eğitsel öğelerden farklı bir öge ile karşılaşan çocuk, söz konusu kitabın farklı alanları birden kapsayan disiplinler arası bir kurguya sahip olduğunun farkına vararak kitaba olan

merak duygusunu güdüleyebilecektir. Bu durum ise dolaylı olarak çocuğun kitap üzerindeki hakimiyetini arttırarak olay örgüsünün devamını merakla takip etmesine yardımcı olacaktır.

"O zaman biz, birbirimizi için yaratılmışız!" diye haykırmıştı Rick sevinçle. "Hayır, hayır minik yavru! Bunları karıştırmayalım. Birbirimiz için yaratılmak deyimi, birbirlerini sevenler için kullanılır. Biz seninle sadece arkadaşız." (s.18)

Alıntıda, karakterlerin birbirleri ile yaptığı konuşmalarda yer alan yanlış anlaşılma durumları ile çocuk okura bazı konularda bilgilendirme amacı güdüldüğü görülmektedir. Saf ve iyi niyetli bir karakter olan Rick, diyalogda bulunduğu diğer karakterin kendisi ile güzel bir şekilde anlaşmasını "biz, birbirimiz için yaratılmışız!" deyimi ile açıklamaya ve güçlendirmeye çalışmaktadır. Buraya kadar herhangi bir etkide bulunmayan yazar, Rick'in bu tutumu üzerine ön plana çıkarak söz konusu deyimın yanlış kullanıldığını belirtmiştir. Atasözleri ve deyimler, "atalardan gelen ve onların yüzyıllar içindeki deneyimlerine dayalı düşüncelerini öğüt ve yargı şeklinde nakleder" (Artun, 2009:6). Alıntıda deyimın "birbirini seven insanlar" için kullanılması gerektiğini ve ancak bu bağlamda kullanılırsa doğru bir anlam sergileyebileceğini belirten yazar, çocuk okurlara söz konusu deyimın anlamını kavratmakta, anlam ile beraber gizil olarak dilsel ve kültürel bir eğitim kazandırmaya çalışmaktadır. Ayrıca bu durum, henüz tam olarak bilişsel olgunluğa erişememiş olan ya da deyimler ile ilk defa karşılaşan çocuk okuyucunun merak duygusunun artmasına ve kültürel yaşamın temel taşlarından birisi olan atasözleri/deyimler üzerinde araştırma yapmasına imkan tanıyacaktır. Çocuk okur, böylelikle eğitsel bir öge aracılığıyla kendi kültürünü yakından tanıma fırsatına erişerek yaşantısında pozitif bir farkındalık kazanmış sosyal bir birey olabilecektir.

3. Kişisel Düşünceler ile Verilmek İstenen Eğitsel Ögelerin İncelenmesi

İçeriksel açıdan incelendiğinde Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabında, toplam 3 adet kişisel düşünceler ile verilmek istenen öge kullanımına yer verildiği gözlenmiştir. Söz konusu bu kullanımları açıklayan alıntılar, aşağıda örneklendirilmektedir:

Rüyasında Ursula'yı gördü. Her zamanki dalında oturuyordu ve keyfi yerindeydi. Gözleri siyah ve canlıydı. Rick de onun karşısında oturmuştu ve her zamanki gibi konuşuyorlardı. "Neden her şey biter?" diye soruyordu Ursula'ya. Maymun, dudaklarını daha da sarkıtarak gülümsüyordu: "Her şey biter yavrum; çünkü her şey yeniden başlar." (s.85-86)

Alıntıda, Ursula adlı maymunun tamamen kendi şahsi görüşleri ışığında karşısında yer alan Rick'e "her şeyin bitmesi" olgusunu açıklayan bir yanıt verdiği görülmektedir. Söz konusu bu yanıt ile Rick, her şeyin elbet bir gün biteceğini ve son bulacağını öğrenmektedir. Çocuk okur bağlamında düşünecek olursak, Ursula'nın söylediği bilginin öznelliğini özümseyen çocuk, söz konusu olayla ilgili kendi zihninde yer alan bilginin çatışıp çatışmayacağını kontrol edecektir. Her iki bilgi arasında bir bağdaşım kuramayan çocuğun Ursula adlı karakterin verdiği bilgiyi özümsemesinin söz konusu olamayacağının söylenebilmesi mümkündür. Bu durumun, çocuk okurun kendi içinde bir kavram kargaşası yaşamasına ve dolaylı olarak olay örgüsünden kopabilmesine sebep olabileceği söylenebilir.

"Sadece taşlar yerinde dururlar. Ayakları olan hareket etmek zorundadır. "Ama neden?" diye bağıırıyordu ona Rick, "Neden?"

Öğrenmek için," diyordu Ursula ve onun yüzünü okşamak için elini uzatıyordu. Ama kara ve kıllı eli, ona dokunmadan rüyası bir balon köpüğü gibi söndü." (s.86)

Söz konusu alıntıyı iki parçaya ayırarak tahlil etmemiz daha doğru olacaktır. İlk bölümde, Ursula'nın insanların biyolojik ya da fizyolojik yapısını gözettiği ve ayağı olan her şeyin yürüebileceğini; buna karşılık insan dışı bir obje olan taşların ise yerinde duracağını bilgilendirme yolu ile çocuk okura aktarmaya çalıştığı görülmektedir. Bu durum, fiziksel bir gerçeklik olarak düşünüldüğünde doğru bir açıklama olarak kabul edilebilir. Ayrıca karakter tarafından sadece "taş" formunda bulunan objenin durma eylemine vakıf olacağını bildirilmesi, taş dışında yer alan ve cansız konumda bulunan diğer objelerin aslında hareket edemiyor gibi anlaşılmasına neden olabilecektir. Söz konusu bu durumun, dolaylı yoldan çocuğun bilişsel dünyasında potansiyel bir kargaşaya yol açabileceği düşünülebilir. Ancak, mantıksal olarak irdelendiğinde ayağa sahip olan insanların "yürümeden de yaşantılarını devam ettirebilecekleri" olgusu bilimsel olarak kanıtlandığı için söz konusu açıklamanın doğru bir yargı barındırmadığı çıkarımında bulunulması mümkündür. Alıntının ikinci bölümünde ise fiziksel gerçeklik dışında aktarılmak istenen bilginin biraz da zihinsel boyutuna yoğunlaştırıldığı gözlenmektedir. Ursula'nın, canlıların yaptıkları hareket etme eyleminin nihai amacının "öğrenme" arzusuna ulaşmak olduğunu belirttiği görülmektedir. Çocuk okur tarafından ele alındığında, söz konusu açıklama ile çocuk okurun yapılandırıcı öğrenme yapmalarının sağlandığı ve insanın ancak sosyal bir varlık olduğu zaman öğrenme olgusuna ulaşabileceğini hissetmelerinin amaçlandığı söylenebilir.

"Köpekler ağlamaz mı?" "Tabii ağlarlar. Kederli olunca herkes ağlar, ağaçlar bile. Ağlarlar; ama içlerinden. Dışarıdan hiçbir şey görünmez." (s.88)

Alıntıda, kederli bir durumda iken istisnasız herkesin ağlama davranışını sergileyeceği aktarılmak istenen bilgi durumundadır. Duygular ve duygusal olaylar, her bireyin bünyesinde farklı şekillerde bulunmaktadır. Kimi bireyin bir duyguya karşı gösterdiği gülme ve rahatlama eylemini, bir başka birey aynı duyguya karşı ağlama ve sinirlenme olarak gösterebilecektir. Yukarıda, olay örgüsü içerisinde yer alan bir yan karakter tarafından "kederlenince herkesin ağladığı" bilgisi, çocuk okurun zihninde bir ikilem içerisinde kalmasına neden olabilecektir. Çocuk, söz konusu bilgi ışığında dünya üzerindeki her bireyde duyguların aynı şekilde ortaya konulduğunu ve her duygunun ifade edilme yönteminin tek/genel-geçer olduğunu düşünebilecektir. Bu durumda da kendi ruhsal yapısında yer alan duyguların iç hesaplaşmasını yapması ve yaşanan çeşitli olaylar karşısında sürekli olarak diğer insanlarla kendisini duygusal açıdan karşılaştırma eylemi gütmeye başlayabileceği düşünülebilir.

4. Cansız Nesnelere Hakkındaki Eğitsel Öğelerin İncelenmesi

İçeriksel açıdan incelendiğinde Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabında, toplam 2 adet cansız nesnelere çeşitli özellikleri ile ilgili bilgi verme amacı güden eğitsel öğe kullanımına yer verildiği gözlenmiştir. Söz konusu bu kullanımları açıklayan alıntılar, aşağıda örneklendirilmektedir:

"Peki, otobüslerin de ruhu var mıdır? Ya da otomobillerin?" "Hayır tatlım. Otobüslerin ve otomobillerin ruhu yoktur. Onların motoru vardır, ama motor bambaşka bir şeydir. Onun çalışmak için benzine ihtiyacı vardır, sonra da bozulur gider." (s.90)

"Bakalım... Uf. Uff. İşte, şöyle diyelim. Dinle: İnsanlar tarafından yapılan şeylerin, hareket ediyor bile olsalar, ruhu yoktur. Sadece insanlar tarafından yapılmayan; ama hareket eden şeylerin ruhu vardır." (s.90)

Alıntıda, ana karakter olan Rick'in senkretik düşünme yani yanlış bağdaştırma yoluna gittiği, cansız varlıklara canlı varlıklara ait özellikleri yükleyerek onları kişileştirdiği görülmektedir. Eğitim bilimleri açısından incelendiğinde bu durum, bilişsel erişkinliğe ulaşmamış çocukların yaptığı işlem öncesi dönem içerisinde yer alan bir görev olarak karşımızdadır. Çocuk okur, kendi seviyesinde ve zihinsel olgunlukta olan Rick ile kendisini kolay bir şekilde bağdaştırabilecek ve aslında kendi içindeki soruların kurgu içerisinde yer aldığını görerek söz konusu kurguyu ilgi ile takip edecektir. Rick'in bu tutumuna karşılık karşısında yer alan diğer karakterin ise mantıklı bir açıklama yaptığı ve otobüs/araba/uçak vb. cansız nesnelere hakkında herkes tarafından kabul edilen mantıklı bilgiler verdiği, çocuk okuru bu bilgiler ışığında bilinçlendirdiği görülmektedir.

5. Bir Nesne ya da Kavramı Tanımlayıcı Eğitsel Öğelerin İncelenmesi

İçeriksel açıdan incelendiğinde Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabında, toplam 2 adet bir nesne ya da kavramı tanımlayıcı eğitsel öge kullanımına yer verildiği gözlenmiştir. Söz konusu bu kullanımları açıklayan alıntılar, aşağıda örneklendirilmektedir:

"Ama insanlar hep parktaydılar," diye yanıtladı onu Rick. Guendy yeniden havayı kokladı. "Sniff, sniff. Bunlar başka," diye fısıldadı. "Bunların ekşi bir kokusu var. Bu nefretin kokusu."

"Nefret mi? Nefret nedir?"

"Nefret, birbirini sevmemektir." (s.40)

Alıntıda, var olan olay üzerinden Guendy'nin yavrusu Rick'e "nefret" kavramının tanımını yaptığı görülmektedir. Ayrıca burada dikkat çeken bir diğer olay, nefret gibi olumsuz bir kavramın söz konusu karakter tarafından "ekşi kokulu bir kargaşa ortamı" içerisinde bütünleştirilerek okuyucuya aktarılmasıdır. Çocuk okur, kavramın tanımlandığında ortamı göz önüne aldığı, benimsetilmek istenen kavramın içerik olarak olumlu anlamlar taşımadığını özümseyeceği ve yaşantısı içerisinde söz konusu kavramı hep "ekşi kokulu" bir kavram olarak hatırlayarak ondan uzaklaşma yoluna gidebileceği yordanabilir.

"İlk sözlerin yankısı salonda henüz sönmüşken, "Ben," diye sürdürdü sözlerini, "tüm seçkinler gibi gözlerimi açtığım ilk günden beri, hiç kuşku duymadım. Yaşam bir hayaldir. Herkesiinin bir yaşamı vardır ve her yaşaam bir hayaldir." (s.54)

Alıntıda, kurgu içerisinde yer alan bir karakter tarafından "Yaşam nedir?" sorusunun herhangi bir baskı olmadan ve tamamen kendi kişisel düşünceleri çerçevesinde tanımlanarak okuyuculara sunulduğu görülmektedir. Söz konusu karakter, yaşamın bir hayal olduğunu ifade ederek "Yaşam nedir?" sorusuna genel bir cevap vermekte ve bir anlamda asıl cevabın okuyucunun zihninde kendisinden bağımsız bir şekilde oluşturulmasını sağlamaktadır. Çocuk okur açısından düşünüldüğünde, zihinsel dünyası renkli bir yelpazeyi andıran çocuk okuyucu bu soruya çok farklı yönlerden yaklaşarak çok farklı cevaplar verebilecektir.

6. Çocuklar Hakkındaki Eğitsel Öğelerin İncelenmesi

İçeriksel açıdan incelendiğinde Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabında, toplam 1 adet çocuklar hakkında eğitsel öge kullanımına yer verildiği gözlenmiştir. Söz konusu bu kullanımları açıklayan alıntılar, aşağıda örneklendirilmektedir:

"Önemi yok, bu çok uzun bir öykü," dedi Kocasoğan. "Önemli olan şu ki çocuklar büyüklerin göremediği şeyi de görebilme yeteneğine sahiptirler. Bu yüzden tehlikelidirler, anladınız mı? Bir tanesi bile onların planlarını bozmak için yeterlidir." (s.108)

Söz konusu alıntıdan hareketle, çocukların yetişkin insanlardan farklı fiziksel, zihinsel ve duyuşsal özelliklere sahip oldukları belirtildiği görülmektedir. Dünyada uzun yıllardan beri çocukların yetişkin insanlardan farklı ruhsal yapıya sahip oldukları gözetildiğinde, söz konusu eğitsel ögenin ana ve yan karakterler aracılığıyla kullanılması oldukça anlamlıdır. Çocuğun yetişkin insanların görebildikleri şeyler dışında daha farklı şeyler de görebilecekleri, onların hissedemeyecekleri şeyleri hissedebilecekleri alıntıda verilmek istenen gizil mesajdır. Bu bağlamda, verilen mesajları kendi bilişsel yapısı ile karşılaştıran çocuk, yetişkin bireylerden daha farklı bir sosyal varlık olduğunun ayırımına varabilecek ve bundan sonraki yaşantısında daha bilinçli bir konumda bulunabilecektir. Ayrıca verilmek istenen eğitsel bilgide, çocukların yetişkinlerden farklı şeyleri algılayabilme güçleri ile yetişkinler üzerinde potansiyel bir tehlike olarak da görülebilme ihtimalinden bahsedilmiştir. Bu durum, çocuk okurun zihnini karıştırabilecek bir olgu olarak düşünülebilir. Kendisini diyalogu şekillendiren karakter ile bağdaştıran çocuk okur, kişilik yapısında hiçbir kötü ya da art niyet bulundurma dahi söz konusu söylem ile kendisinin ve kendisi gibi olan çocukların aslında kötü bir çocuk olduğunu düşünebilecek ve duygusal açıdan bir karmaşa yaşayabilecektir.

7. Eğitim Kurumları Hakkındaki Eğitsel Ögelerin İncelenmesi

İçeriksel açıdan incelendiğinde Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabında, toplam 1 adet eğitim kurumları hakkında bilgilendirici öge kullanımına yer verildiği gözlenmiştir. Söz konusu bu kullanımları açıklayan alıntılar, aşağıda örneklendirilmektedir:

"Evet, benim. Ben şahsen buraya, Hayal Şatosu'na sizlere hoş geldiniz demek için geldim. Aynı zaman da efendim Vıcık Domuz Şişkotop Hazretleri adına da sizlere hoş geldiniz diyorum. Buranın adının neden Hayal Şatosu olduğunu soracaksınız, size okullardaki gibi uzun ve sıkıcı açıklamalar yapmak yerine, hemen bir gösteri sunacağım." (s.119)

Söz konusu alıntıda, Vıcık Domuz Şişkotop adlı karakter adına konuşan bir başka karakterin eğitim kurumları ile ilgili, yani okullar ile ilgili çocuklara söylediği bir eğitsel öge kullanımı göze çarpmaktadır. Karakter, konuşması içerisinde okulların uzun ve sıkıcı açıklamalar yapılan yerler olduğunu, dolaylı olarak çocukların böyle yerlerden sıkıldığını ve anlatılan şeyler üzerinde tam olarak bir hakimiyete sahip olamadıklarını aktarmaktadır. Diyalog içerisinde yer alan karakterin verdiği bu bilgi, çocuk okur açısından düşünüldüğünde olumlu bir bilgi olmazken; sosyal açıdan düşünüldüğünde ise okulların yapısal olarak bir değişiklik içerisine gitmeleri gerektiğini okurlara hissettirmesi açısından olumlu bir eğitsel öge olarak değerlendirilebilir.

8. Öğüt Verme Amacı Güden Eğitsel Ögelerin İncelenmesi

İçeriksel açıdan incelendiğinde Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı çeviri çocuk kitabında, toplam 1 adet öğüt verme amacı güden bilgilendirici öge kullanımına yer verildiği gözlenmiştir. Söz konusu bu kullanımları açıklayan alıntılar, aşağıda örneklendirilmektedir:

"Ama Ursula şöyle demişti: İnsanlar aptaldırlar; çünkü kendilerini herkesten akıllı sanırlar. Eğer kazanmak istiyorsan onların oyununa gelmiş numarası yapacaksın." (s.49)

Yukarıdaki alıntıda, Ursula adlı karakter tarafından insanların sahip oldukları olumsuz özellikler hakkında çocuk okurlara genel bir açıklama yapılarak bir anlamda öğüt verildiği görülmektedir. Çocuk okur, olay örgüsü içerisinde yer alan olumsuz bilgi karşısında, yazar tarafından kurgulanan karakterlerce uyarılmakta; söz konusu bilginin kaynağı olan insanlara nasıl yaklaşması gerektiği konusunda dikkat çekilmektedir. Ancak karakter tarafından tüm insanların kötü ya da aptal olarak nitelendirilmesi etik ve ahlak çerçevesinde düşünüldüğünde doğru bir tutum olarak değerlendirilmemelidir. Bu durum, çocuk okur tarafından tüm insanların aynı sınıflandırma altına sokulabileceği tehlikesi düşünüldüğünde kitap içerisinde verilmemesi gereken bir olay olarak karşımıza çıkmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ

Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı yapıtı, çocuklara kazandırılmak istenen veya kazandırılması planlanan farklı türden eğitsel öğeleri içeriğinde barındıran bir yapıt olarak araştırmamıza konu olmuştur.

"Yaşamın kaçınılmaz olarak bireylere yüklediği roller (İyi anne baba olma, iyi yurttaş olma, çevre duyarlılığına sahip olma, bilgiye ulaşma, ...vb.) 20. yüzyılda giderek daha çok artmıştır" (Yapıcı, 2004:2). İncelenen eserde, çocuklara kazandırılmak istenen eğitsel öğeler tasnif edilerek kendi içerisinde birtakım çözümlenmeler yapılmıştır. Bu bağlamda eser içerisinde çocuk okura kazandırılmak istenen eğitsel öğelerden nicelik olarak en çok karşımıza çıkanın "*sosyal eğitim ile ilgili eğitsel öğeler*" olduğu saptanmıştır. Söz konusu sınıflama altında yer alana eğitsel öğeler aracılığıyla çocuk okurlara; yalan söylememe, arkadaşlarıyla arasını iyi tutma, insan haklarına saygılı bir vatandaş olarak hayatını devam ettirebilme, kimsenin emirleri altında ezilmeden bağımsız yaşayarak kendi hayatını kendisi yönlendirebilme, sosyal bir çevrede yaşadığını unutmama ve diğer bireylere saygı/sevgi çerçevesinde insancıl bir yaklaşım gösterme, çevre temizliğine dikkat çekerek çevresel farkındalık bilinci kazandırma, küçük şeylerden bile mutlu olabileceğini öğrenme, 'sevgi' kavramının hayatının her anında ya da hayatının her alanında kendi bünyesinde taşıması gereken temel kavramlardan birisi olduğunu gösterme vb. konularda bilgilendirici tutum verilmek istendiği tespit edilmiştir. Kitap içerisinde çocukların bilişsel düzeyini ve karakter gelişimini doğrudan etkileyebilecek bu olumlu özelliklerin kazandırılmaya çalışılmasının, çocuğun benlik gelişimini başarı ile tamamlamasına yardımcı olabileceği düşünülebilir. Ayrıca söz konusu değerlerin çocuğa aktarılması konusunda kitap içerisinde yer alan karakterlerin etkin çabası ve gayreti gözetildiğinde, kendisini bu karakterler ile bağdaştıran çocuk okurun bu değerleri yadırgamadan daha kolay bir şekilde bünyesine empoze edebileceği çıkarımında bulunulması mümkün olacaktır.

Kitapta niceliksel olarak çocuklara kazandırılmak istenen ikinci tasnifin "*bilim eğitimi ile ilgili eğitsel öğeler*" olduğu görülmektedir. Bu durum, çocuğun sadece sosyal ve ahlaki alanlarda bilgilendirilmesinin dışında, ayrıca fen eğitimi, coğrafya eğitimi vb. alanlarda da bilgilendirilmek istenildiğinin bir göstergesidir. Söz konusu bilimsel bilgiler aracılığıyla çocuğun bilişsel şemasında gizil bir şekilde var olan bilgileri ortaya çıkararak bu bilgileri

benimseyebileceği, duyduğu yeni terim ya da olgular karşısında araştırma yapma düşüncesi güderek araştırmacı kişiliğini yavaş yavaş oluşturmaya başlayabileceği söylenebilir.

Çocuk okurun dış dünyayı algılamasında ve bazı olaylara dair yargılara ulaşmasında ebeveynleri kadar kendi akranlarından da etkileneceği ve akranlarının görüşlerini dikkate alabileceği düşünülebilir. Kitapta, çocuklara kazandırılmak istenen bir diğer eğitsel bilgi kategorisinin, ana ve yan karakterlerin dünyaya bakış açılarıyla öznel değerler ışığı altında çocuk okura kazandırılmak istendiği gözlenmiştir. Bu durum aracılığıyla olay örgüsü içerisinde yer alan kahramanları kendisiyle bağdaştıran çocuğun, söz konusu eğitsel öğeleri daha kolay anlamlandırabilmesine ve eğitsel iletileri özümseyerek kişilik yapısına olumlu bir farkındalık olarak ekleyebilmesine olanak sağlayacağı düşünülebilir.

İncelemeye tabii olan söz konusu eserde ayrıca çocuklara eğitim kurumları ile ilgili düşünceler, hayvanların yaşamı ve biyolojik özellikleri ile ilgili eğitsel bilgiler ve bazı sosyoekonomik durumları kapsayan öğütlerin verildiği tespit edilmiştir. Bu durum, çocuk okurun sadece belirli bir alan üzerinde bilgilendirilmek istenilmediğinin, kitabın disiplinler arası bir yapı güttüğünün ve çocuk okur üzerinde her alanda bilgisel bir birikim oluşturulmak istendiğinin bir göstergesi kabul edilebilir.

Çocuk eğitimi, çocukların belirli konu ya da disiplinler üzerinde bilişsel yapılarının geliştirilmesini hedef alan temel bir kavram olarak ele alındığında, Susanna Tamaro'nun *Büyülü Çember* adlı yapıtında yer alan 24 eğitsel öge ile çocuk okuru farklı alanlarda bilgilendirme amacı güdüldüğü gözlenmiştir. Söz konusu eğitsel öğeler çocuk eğitimi açısından genel olarak tahlil edilecek olunursa, çocuk okur üzerinde oluşturulmak istenen kişilik yapısı şu şekilde açıklanabilir:

1. Çocukların hayatın her alanında ahlaklı bir birey olmaları sağlanmalı; bu bağlamda çocuklara yalan söylememenin, özgür olabilmenin, çevre bilincine sahip olmanın, insancıl ilişkiler kurarak saygılı bir birey olmanın önemi benimsetilmelidir.
2. Çocukların sosyal hayatı düzenleyen yazılı ve sözlü kurallara bağlı ve ahlak prensiplerini ilke edinerek hareket eden bir birey olmalarının yanı sıra, bilimsel bilgiler ile donatılmış, vizyonu geniş ve çok boyutlu düşünerek araştırmalar yapan bireyler olarak yetiştirilmeleri sağlanmalıdır.
3. Çocukların bulunduğu yaşam evreninin 'sosyal' bir yapıda olduğu, bu sosyal yaşam içerisinde kendisinden başka canlıların da bulunduğu ve bu canlılara herhangi bir ayırım yapılmaksızın iyi bir şekilde davranılması gerektiğinin önemi kavratılmalıdır.
4. Çocuklara yaşadığı ortam içerisinde yer alan cansız varlıklar ya da objelerin ne gibi işlevlerinin olduğu tanıtılmalı ve cansız objeler ile canlı objeler arasında birtakım ilişkiler kurabilmelerinin önü açılmalıdır.
5. Sosyal hayat içerisinde belirli bir misyonu olan ve sorumluluk anlayışı ile çalışan eğitim kurumlarının işlerliği hakkında çocuklara bilgi verilmelidir.

Susanna Tamaro'nun yazmış olduğu *Büyülü Çember* adlı eser, içeriğinde yer alan ana ve yan karakterler aracılığıyla çocuklara kazandırmaya çalıştığı olumlu birtakım özellikler bağlamında, belirli bir olgunluğa sahip olan nitelikli bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

Barındırdığı eğitsel değerler ve olumlu nitelikler ışığında söz konusu eser, çocuk eğitimi kapsamında yazınsal bir değer olarak görülmeli ve çocuklara okutulması gereken temel eserlerden birisi olarak kabul edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt: 6, No: 16, ss. 9-27 Aralık 2008.
- Aksoy, İ. (2011). Türklerde Aile ve Çocuk Eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research* Cilt: 4 Sayı: 16 Volume: 4 Issue: 16
- Artun, E. (2009). Ortak Türk Kültürü Ürünlerinin Çocuk Edebiyatına Katkıları. <http://turkoloji.cu.edu.tr> Erişim Tarihi: 20.05.2017
- Aslan, K. A. (2002). Değişen Toplumda Aile ve Çocuk Eğitiminde Sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi* (1), 2: 25-33
- Batur, Z. ve Yücel, Z. (2012). Ahmet Efendi'nin Çocuk Hikâyelerinde Değer Eğitimi ve Hikâyelerin Türkçe Eğitimine Katkısı. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7/4, Fall, p. 1031-1049, ANKARA-TURKEY
- Cırık, İ. (2008). Çok Kültürlü Eğitim ve Yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education)* 34: 27-40.
- Erbay, N. (2014). Hayriyye-i Nâbi, Lutfiyye ve Telemak Aynı Yüzyılların Farklı Kültürlerinden Çocuklara Ortak Nasihatler. *A. Ü. Türkîyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 51, s.171-185 Erzurum.
- Geçgel, H. ve Ak, N. (2007). Aziz Nesin'in Öykülerinde Çocuk ve Eğitim Teması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Bucak Eğitim Fakültesi Dergisi*. sayı 22: s. 115-124
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Nas, R. (2004). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Özen, Y. ve Gülaçtı, F. (2010). Duyuşsal Alan Öğrenilerinden Sevgi ve Sevgi Kuramları (Sevgiye Dair Söylenceler). *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (3), 217-239.
- Özgen, K. M. (2005). Farabi'nin Mutluluk Anlayışı. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Öztürk, N. (2016). Arkadaşlık Becerisi Psiko-Eğitiminin 9-12 Yaş Arası Öğrencilerin Arkadaşlık Niteliğine Etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Sınar, A. (2013). *Türkiye'de Çocuk Edebiyatının Gelişimi*. Korkmaz, R. (Ed.), *Yeni Türk Edebiyatı 1839-2000 El Kitabı* içinde (s.575) Ankara: Grafiker Yayınları.
- Tamaro, S. (2017). *Büyülü Çember* (çev. Cendey, E.) İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Şimşek, H. (2009). Eğitim Tarihi Araştırmalarında Yöntem Sorunu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, yıl: 2009, cilt: 42, sayı: 1, 33-51.
- Töremen, F. (2011). *Eğitimle İlgili Temel Kavramlar*. Töremen, F. (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s.12) İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık
- Uludağ, E. (2009). Çocuk Edebiyatı ve Klâsik Dönem Örneğinde Nâbî'nin Hayriyye'si. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 4/7 Fall.
- Yapıcı, M. (2004). Eğitim ve Yabancılaşma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. ISSN: 1303-5134

EXTENDED ABSTRACT

The Analysis of Susanna Tamaro's "Magical Circle" from Children and Education

Introduction

Education is the process of changing people's behavior in a variety of ways in a permanent way. Today, education is transferred to the individual who is a social entity through different methods and the individual affects his personality. When considered from this point of view, it is great to educate people's about their life in unity and solidarity in social order. One of the factors that play a leading role in the transfer of education is the books. Textbooks, or books of different genres that deal with various topics, affect peoples from childhood to adulthood cognitively, emotionally, and dynamically, making them ready for social life. One of the book types that contribute to children's development and offer them different experiences is novels. Novels; events in which multiple events are presented to the readers in the context of a large character set. Educational items in the novels play an important role in developing the people in an open and latent way from childhood to adulthood. From childhood to adulthood, people will have positive self-esteem through the various educational items contained in the novels. People who gains different values in the novels will be able to realize himself in social life and make a difference.

Method

In the study, Susanna Tamaro's children's novel 'Magical Circle' has been examined in terms of the educational concepts contained in it. The study was structured within the framework of qualitative research methods and document review was used as the data collection technique. The review of the document is based on the principle of multidimensional examination of the various materials that are the subjects of the research. In this context, the book has been studied in a wide frame, with the book being provided and the items including the value of education have been identified. The book includes social science education, science education, educational ideas to be given with personal thoughts, educational items related to inanimate objects, educational items that describe an object or concept, educational items about child education, educational items about education institutions and educational items about some advices, a total of 24 educational elements were identified. Educational items determined by the content of the book are examined in detail and some conclusions are drawn on the positive / negative effects on the children.

Results and Discussion

As a result of the research, Susanna Tamaro's novel "Magical Circle" was found to contain rich educational material. It has been found that this situation positively affects the different developmental characteristics of children's readers and positively influences the cognitive, mental and psychological development of children's readers. Through the book, children readers will gain a better understanding of their place in the society with the educative texts contained in the book and gain experience on how to behave in the social environment. The positive values that children gain will be the basis for their ability to develop a better cognitive, mental, and emotionally self in their future life. It is aimed to create an awareness within the literature about the field of education related with the education which holds an absolute place in the concept of education through research.